

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

IV. De nonnullis Excommunicationibus in particulari.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

QUÆSTIO IV.

De nonnullis Excommunicationibus in particulari.

13. **N**otandum, quod Excommunicationes alie sint late sententia, alie primùm ferenda sententia. Priores sunt, quæ ipso jure imponuntur, & posito delicto mox incurrunt: ut si in lege dicatur, Qui tale delictum commiserit, sit ipso facto excommunicatus, aut hujusmodi. Excommunicationes ferenda sententia dicuntur eæ, quas Legislator comminatur delinquenti, suntque primùm per sententiam Judicis imponendæ: ut si dicatur, Qui tale crimen commiserit, excommunicetur, vel hujusmodi; prout amplius supra (d) jam dictum.

54. Notandum ulterius, quod Excommunicationes alie sint reservatæ, alie non reservatæ. Excommunicationes reservatæ dicuntur, quarum absolutionem Superior (nempe Papa, Episcopus, vel Prælati excommunicationem ferens) sibi reservavit: unde ab his nemo potest absolvere, nisi ipsemet ille Prælati, aut illius Superior, vel qui commissionem absolventi ab eisdem accepit. Excommunicationes non reservatæ econtrà sunt, quarum absolutionem sibi Superior non retinuit: unde à talibus quilibet approbatus Confessarius absolvere potest, idque ex tacita commissione Superioris, arg. c. Nuper. de Sent. excommunicat. His prænotatis, loquendo de nonnullis Excommunicationibus in particulari, sit

55. CONCL. I. Inter Excommunicationes late sententiæ, & Summo Pontifici reservatas, inprimis sunt Casus Bullæ Coenæ Domini; quæ Bulla idèd sic dicta est, quia annis singulis in die Coenæ Domini publicari solet, ac renovari. Ejus exemplar cum in Ritualibus Diocesanis, tum etiam in Bullario Romano, atque alijs libris passim reperitur, estque Bulla satis longa.

56. Porro Excommunicationes in Bulla Coenæ Domini in diversas personas feruntur. I. Excommunicantur Hæretici, Apostatæ à Fide, receptores, fautores, & defensores Hæreticorum, legentes eorum libros de Religione tractantes, imprimeres, defendentes, & Schismatici. II. Appellantes à sententiis, & mandatis Summi Pontificis ad futurum Concilium Generale. III. Pæratæ, seu Latroneuli maritimi, eorumque fautores &c. IV.

Nonnulli 2

Rapient

Excommu-
nicationes
late, & fe-
rendæ sen-
tentia, quæ?

(d) Tract.
2. Dist. 2.

n. 35. 36.
& seqq.

Alie relex-
vatæ, alie
non relex-
vatæ.

Bulla Coenæ
Domini,
quæ?

Excommu-
nicationes,
& Casus in
ea contenti
breviter
enumerand-
tur.

Rapientes bona naufragantium Christianorum, ubivis terrarum.
 V. Imponentes nova Pedagagia, seu Gabellas, præter habentes
 auctoritatem ad hoc: ut sunt Imperator, Reges, & Principes
 absoluti in terris suis. VI. Falsificantes Litteras Apostolicas.
 VII. Deferentes arma, & alia usui bellico idonea, ad Saracenos,
 Turcas, & alios Christiani nominis hostes, vel Hæreticos ex-
 pressè & nominatim à Sede Apostolica declaratos. VIII. Im-
 pedientes eos, qui victualia, aut alia necessaria Romam vehunt.
 IX. Afficientes injurijs eos, qui accedunt ad Sedem Apostolicam.
 X. Vexantes Romipetas. XI. Offendentes Cardinales, &
 Ecclesiæ Prælatos. XII. Offendentes eos, qui ad Romanam
 Curiam accedunt pro negotijs, negotiorumque gestores. XIII.
 Appellantes à gravamine, vel futura executione Litterarum A-
 postolicarum, ad Laicam Potestatem. XIV. Officiales, & a-
 lij, qui causas Ecclesiasticas avocant à Judicibus Ecclesiasticis. XV.
 Judices sæculares, qui personas Ecclesiasticas ad sua Tribunalia
 trahunt. XVI. Impedientes Prælatos, ne jurisdictione suâ Ec-
 clesiasticâ utantur. XVII. Usurpantes jurisdictionem Sedis A-
 postolicæ, aliarumque Ecclesiarum, seu fructus, redditus, & pro-
 ventus earum. XVIII. Imponentes Decimas, vel alia onera
 Personis Ecclesiasticis. XIX. Judices sæculares, qui in causis
 bona & Terras Ecclesiæ Romanæ, & supremam Jurisdictionem
 in illis usurpantes.

Pœna ab-
 solventium
 à Casibus
 Bullæ Cœ-
 næ.

57. Tandem circa finem citatæ Bullæ Cœnæ Domini ad-
 dit Pontifex: *Quod si forte aliqui tenorem presentium, talibus ex-
 communicatione & anathemate laqueatis, vel eorum alicui, absolu-
 tionis beneficium impendere de facto præsumpserint, eos excommunicationis
 sententiâ innodamus.* Circa quæ verba rectè notat Navarrus cap.
 27. *Manual. num. 74.* (ubi à num. 55. & deinceps, explicat Bullam
 Cœnæ Domini) quòd hæc excommunicatio, ejusque absolutio
 non sit reservata Papæ; cum talis reservatio ex littera non pa-
 teat. Deinde, quòd hanc excommunicationem non incur-
 rat ille Confessarius, qui oblivione, incogitantia, vel igno-
 rantia non crassa absolvit: quia fertur in eos, qui absolutionis
 beneficium impendere *de facto* (de jure enim talis absolutio non
 tenet, ob defectum jurisdictionis, cum obstat reservatio)
præsumpserint; hoc est, scienter ac deliberatè, non obstante ista
 hac Constitutione, attentaverint. De horum quippe numero
 non

non est, qui absolvit per oblivionem, incogitantiam, aut ignorantiam non crassam.

18. CONCL. II. Inter alias plurimas Excommunicationes, cum reservatas, cum non reservatas, quæ partim in Jure Canonico, partim in diversis Constitutionibus Apostolicis continentur, cæteris frequentior, atque ideo scitu magis necessaria est illa, quæ ipso Jure est lata contra percussores Clericorum. De hac c. Si quis suadente diabolo. 17. q. 4. sic habetur statutum ab Innocentio Papa II. in Concilio Lateranensi: Si quis suadente diabolo hujus sacrilegij reatum incurrerit, quod in Clericum, vel Monachum violentas manus injecerit, anathematis vinculo subjaceat, &c. Concordat Clem. Si quis suadente. de Pœnis. Circa quam Excommunicationem

Excommu-
nicatio in
percussores
Clericorum
lata, decla-
ratur.

59. Notandum I. Per manus violentas, Clerico, aut Monacho injectas, intelligi quamcunque actionem corporalem injuriosam, quæ est mortaliter peccaminosa, & violenter illata personæ Clerici, aut Monachi, vel rebus ipsius corpori adherentibus. Unde hujusmodi excommunicationem incurrit, qui Clericum vel Monachum occidit, mutilat, vulnerat, vel percutit, sive id fiat manu, aut pede, gladio vel baculo.

Injectio
manuum
violenta.
quæ?

60. Quinimò hoc ipsum procedit, etiamsi hujusmodi injuriosa percussio, sive manuum injectio, fiat in Clericum consentientem, atque subiicientem corpus suum certis percussionibus, quamvis hoc fiat in satisfactionem cujuspiam præcedentis injuriæ à Clerico alteri illatæ. Nam etsi talis percussio non esset violenta, utpote exercita in consentientem; adhuc tamen ea foret injuriosa, atque retundans in opprobrium Status Clericalis, cujus favori privatorum pacto renuntiari non potest; prout expressè cavetur c. Contingit. 36. de Sentent. excom. juncto c. Si diligenti. de Foro compet.

Quid, si Cle-
ricus sit
consenti-
ens?

61. Insuper ille censetur iniecisse manus violentas, atque ipso Jure incurrere memoratam excommunicationem latæ sententiæ, qui Clericum injuriosè (licet absque alia læsione corporali) detinet in custodia publica vel privata, aut eum detru- dit in vincula, c. Nuper. de Sent. excom. Item, qui sputum aut pulverem in faciem ejus projicit, vestimenta ipsi adherentia dilacerat, aut violenter detinet, & hujusmodi. Sectus est, si detineantur, dilacerentur, aut percutiantur vestimenta Clerico non adherentia; utputà si Clericus fugiens amittat pileum, & alter pileum ex ira dilaceret, aut verberet.

Alij modi
violentiæ
manuum
injectionis.

quid de
eandem man-
dantibus;
consulen-
tibus, rati-
habenti-
bus?

62. Ulterius, licet ex textu citati Canonis comprehendantur soli physice offendentes Clericum vel Monachum, tamen ex alijs Canonibus extenditur hæc Excommunicatio etiam ad mandantes, consulentes, auxiliūve præbentes ad percussionem Clerici, dummodo effectus sit securus, c. *Quanta*, de Sent. Excom. Nam facientes & consentientes pari poenā plebendi sunt: ut ibidem dicitur; idque clarius habetur Clem. *Si quis suadente*, de Poenis. Item ad eos, qui ratam habent offensionem Clerici suo nomine factam, text. clar. c. *Cum quis*, 22. de Sent. excommunicat. in 6. Quia, ut ait Reg. 10. Juris in 6. *Ratificationem retrahit, & mandato non est dubium com- parari.*

Clerici, &
Monachi
nomine, qui
hic intelli-
gantur?

63. Notandum II. Quod nomine Clerici, hic intelligantur omnes saltem primā Tonsurā insigniti, dummodo Privilegio Canonis privati non existant. Nomine autem Monachi, hic intelliguntur omnes omnino Religiosi & Religiosæ, sive Viri sive Moniales sint, eorumque Conversi & Conversæ, imò etiam Novitij & Novitiæ. His addit Herincx disp. 6. de Censuris, q. 2. num. 56. Canonistas sæculares (vulgò, *Die Stifte, Bräulein*) quamdiu Præbendam retinent, & in habitu Ecclesiastico, patenter à sæcularibus foeminis distinctivo, incedunt. Item gaudent hoc privilegio Canonis Tertiarij, & Tertiariæ Ordinis S. Dominici, & S. P. N. Francisci, qui assumpto habitu Monachali se mancipaverunt obsequio alicujus approbatæ Religionis sub obedientia Superioris. Secus dicendum de Eremitis illis, qui sub nulla Regula & obedientia Superiorum vivunt, sed sunt vagi, & nullam specialem Ecclesiasticam obligationem habent.

Odia re-
stringi, &
favores
convenit
ampliari.
Declaratur.

64. Si dicas: Juxta Reg. 15. Juris in 6. *Odia restringi, & favores convenit ampliari*: Atqui can. *Si quis suadente*, 17. q. 4. verbiatur in materia odiosa videlicet excommunicationis ipso facto incurrendæ; ergo non debet extendi ad omnes dictas personas, sed restringi ad solos Clericos & Monachos, utpote de quibus duntaxat Canon citatus expressè loquitur. Resp. cum Abbate c. *Non dubium*, de Sent. excom. distinguendo min. Atqui Canon ille versatur in materia odiosa ex parte percipientis, transeat (nam & hoc in dubiū verti posset, cum excommunicatio sit medicinalis, cap. 1. eod. in 6.) versatur in materia odiosa ex parte Clericorum, Scatūque Clericalis, negatur min. Sic enim is continet favorem, cum privilegium Canonis sic concessum non tam in favorem Clerici ordinati, quam in favorem Ordinis Clericalis, ut dicitur c. *Contingit*, 36. de Sent. excom. ac proinde merito extendendum. Hæc responsio, ut melius intelligatur,

65. Ad

65. Advertendum, quod plerumque, dum uni quidpiam favorabiliter conceditur, id alteri adimatur; ac proinde, quod uni est favor, id alteri soleat esse odium. Ad dignoscendum igitur, quænam materia sit favorabilis, & quænam odiosa, Doctores apud Covarruviam lib. 1. var. resolut. cap. 11. num. 5. & Sanchez lib. 1. de Matrim. disp. 1. num. 4. sequentes assignant Regulas.

66. I. Quoties favor & odium distingui, atque ab invicem separari possunt, favor ut favor, & odium ut odium assumi debet: ac proinde ejusmodi Constitutio, qua parte est favorabilis, debet latè explicari, & qua parte est odiosa, debet censei strictè interpretationis.

67. II. Quando Constitutio partim est favorabilis, partim odiosa, simulque favor ab odio separari nequit, tum ut dignoscatur, an sit favorabilis nec ne, attendere oportet ad principalem intentionem disponentis. Et si quidem principaliter in favorem alicujus statuta sit, Constitutio censetur omninò favorabilis, non obstante, quòd in aliquod damnum, siue odium tertij redundet. Si autem principale intentum Constitutionis tendit in alicujus odium, seu poenam, Constitutio censetur simpliciter odiosa, èstque strictè interpretanda, haud obstante, quòd simul cedat in aliqualem favorem tertij: siquidem ex primario suo fine mensuranda, & dijudicanda est ipsamet dispositio.

68. Hoc ad propositum applicando, cum Canon, si quis suadente, 17. q. 4. principaliter latus fuerit in favorem Status Clericalis & Monachalis, eò quòd in ejus opprobrium & damnum cedat, injustè ab alijs verberari, atque iniquis vexationibus corporalibus malevolorum passim obnoxios esse Clericos & Monachos, cæteroquin inermes: hac ratione Constitutio illa censetur favorabilis, ac proinde extenditur etiam ad Conversos, Novitios, & alias personas enumeratas. At verò respectu ipsius criminis, seu injuriæ censetur odiosa, & strictè interpretanda: unde non sufficit solus conatus, aut sola injuria verbalis, sed requiritur vera læsio corporalis: siue injectio manuum injuriosa. Unde ulterius

69. Notandum III. Quòd ad incurrendam hanc Excommunicationem requiratur injuriosa percussio, & quæ spectatis circumstantijs sit peccatum mortale. Unde ab hac Excommunicatione excusatur primò, qui tam leviter, aut ex joco vel ex subita cholera percutit Clericum, ut vel ratione parvitatis materix, qualis percussio requiratur ad incurrendam dictam Excommunicationem?

teriarum, vel ratione inadvertentiarum, seu indeliberationis, non peccet mortaliter; prout *cap. 1. de Sent. excom.* habetur, atque inter alia exemplificatur de impubere Clericum percutiente.

Casus, in
quibus ea
non incur-
ritur.

70. Deinde excusatur, qui percutit Clericum causâ correctionis & disciplinæ, habens ad hoc legitimam facultatem. Ut si Magister Clericum Scholarem correctionis causâ percutiat, *cit. c. 1. de Sent. excom.* Vel si Prælati subditum percutiat causâ disciplinæ: quia talis correctio non potest censerî violenta manuum injectio. Insuper excusatur, qui Clericum vim sibi inferentem, aut sua bona auferentem, percutit cum moderamine inculpatæ tutelæ: nam vim vi repellere, omnes leges omniâque jura permittunt, uti notatur *c. Si verò 3. de Sent. excom.* Rursum excusatur ab excommunicatione, qui percutit Clericum, quem invincibiliter nescit esse Clericum, *cit. c. Si verò.* Item ille, qui Clericum contempto Clericali habitu tyrannidi, & enormitatibus, se invicem immiscentem captivat, percutit, aut occidit, *c. Cum non ab homine. & c. Perpendimus. eod.* Idem accidit in alijs nonnullis casibus, rarioribus tamen, de quibus Authores.

Aliæ Ex-
communi-
cationes,
remissivæ.

71. CONCL. III. Plurimæ aliæ Excommunicationes, tum reservatæ, tum non reservatæ, habentur in Jure Canonico, & alijs Constitutionibus Ecclesiasticis passim, quas omnes ob sui multitudinem enumerare difficile foret: in casu tamen emergentiæ de iisdem consulantur Libri de hac materia copiosius tractantes.

An possit
quis sæpius
excommu-
nicari?

72. Quæres, an quis sæpius possit excommunicari? Resp. affirmative, *arg. v. Cum pro causa de Sent. excom. & notat Glossa un. in c. Engelrüdum. 3. q. 4.*

Solvitur in-
stantia.

73. Nec obstat, quod ejectionis ex Ecclesia, non possit amplius ejici; sicut & occisus nequit iterum occidi. Resp. enim cum *cit. Glossa*, excommunicationem habere duos effectus, unum ejiciendi extra Ecclesiam, & alterum detinendi extra. Et licet excommunicatio posterior non possit consequi primum effectum in jam excommunicato, bene tamen secundum.

Corollarium.

74. Infertur proinde conformiter dictis, quod ligatus pluribus excommunicationibus, possit absolvi ab una, & non ab altera; & qui verè vult absolvi ab omnibus, omnem causam, pro qua, vel quibus fuit excommunicatus, debeat exprimere, *arg. cit. c. Cum pro causa. de Sent. excom. junctâ Glossâ ibidem, §. Tanquam excommunicatus.*

75. Nec

75. Nec obstat, quòd unum peccatum non dimittatur sine altero, arg. 6. *Majores. §. Sed adhuc de Baptismo, ibi: Dominus, qui unum hominem saluum fecit in Sabbato, opus imperfectionis non novit; & ab hoc peccata non ex parte, sed ex toto dimittit.* Resp. quippe cum Fagnano incit. 6. *Majores. num. 62.* disparitatem esse, quia absolutio à peccatis est actus Divinus, qui non debet esse absque perfectione: secus est de absolutione ab excommunicatione, quæ est actus humanus Ecclesiæ, utpote per quam introducta est excommunicatio.

Q U Æ S T I O V.

De Suspensione, & varijs ipsam atinentibus.

76. **C**ONCL. I. *Suspensio* est Censura Ecclesiastica, qua prohibetur seu arcetur Minister Ecclesiæ ab aliquo actu Ecclesiastico aliàs sibi competente, & hoc ad tempus. Ita Doctor Subtilis in 4. dist. 25. q. 1. estque in re communis. Dicitur, quæ Minister Ecclesiæ, id est, Clericus: quia Suspendio est Censura propria Clericorum, & quæ Laicis non competit, quamvis Excommunicatio, & Interdictum sint Censuræ Clericis & Laicis communes. Dicitur ulterius, arcetur ab aliquo actu Ecclesiastico: quia hic est proprius & adequatus effectus suspensionis, scilicet privare Clericum exercitio actus Ecclesiastici cæteroquin sibi competentis, ut non possit illum licitè, & absque peccato exercere. Et per hoc differt Suspendio à cæteris Censuris, quæ plures alios & distinctos effectus habent, ut patet ex singularum explicatione.

77. Additur tandem, & hoc ad tempus. Per quod Suspendio differt à Depositione, ac Degradatione, quæ privant ministerium actuum Ecclesiasticorum in perpetuum, & absque spe restitutionis.

78. **C**ONCL. II. Suspendio variè dividitur. Ita omnes, & pater inductione. Nam imprimis *Suspendio* alia est lata sententia, quæ scilicet ipso Jure infligitur delinquenti: alia ferenda sententia, quæ primum per sententiam Judicis ob commissum delictum infligitur. (e)

79. Deinde ipsa dividitur in Suspensionem ab officio, & à beneficio. *Suspendio ab officio* est, qua Clerico interdicitur executio suorum Ordinum, aut aliarum functionum, quæ ipsi ratione Ordinis, aut muneris Clericalis competunt. *Suspendio à beneficio*, aut

Qoooo

dici. Beneficio.

Suspendio, quid?

Differt à Depositione, & Degradatione.

Suspendio lata, & ferenda sententia.

(e) Vide dista Tr. 2.

Dist. 2. n. 35. 36. & seq.

Suspendio ab officio, & à beneficio.